

17. 3. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost státu za škodu způsobenou opatřeními přijatými v boji s koronavirem

V souvislosti s aktuálními opatřeními přijatými orgány veřejné moci za účelem boje proti koronaviru a škodami s tím souvisejícími se ve veřejném prostoru diskutuje otázka případné odpovědnosti státu za škodu podle zákona č. [240/2000](#) Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZKŘ“).

Nejprve k zákonné úpravě. Podle § 36 ZKŘ (nadepsaného „Náhrada škody“) platí, že:

- *Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 4) prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.*
- *Náhrada věcné škody vzniklé při činnosti orgánů provádějících krizová opatření nebo při uloženém poskytnutí věcných prostředků se poskytuje podle právních předpisů platných v době vzniku škody.*
- *Náhrada škody či újmy na zdraví vzniklé při výkonu uložené pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci vykonané v rámci organizované činnosti se poskytuje podle ustanovení občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu na zdraví v některých zvláštních případech, pokud mu již nevznikl nárok na dávku úrazového pojištění podle zvláštního právního předpisu²⁸.*
- *Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.*
- *Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnická nebo fyzická osoba písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Orgán krizového řízení může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.*
- *Náhrada škody se neposkytuje právníckým a fyzickým osobám, které zavinily vznik škodné události.*
- *Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.*

ARROWS
advisory group

Charakter odpovědnosti, subjekt odpovědnosti, mimosoudní uplatnění nároku a subjekt jednající za stát v civilním řízení

V rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1649/2007, ze dne 17. 6. 2009 Nejvyšší soud vyložil § 36 ZKŘ následujícím způsobem: „Z této úpravy je zřejmé, že **institut odpovědnosti za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s krizovým opatřením (je jím i opatření přijaté v souvislosti s povodní, resp. za účelem řešení či předcházení jejím následkům) je speciální normou obsahující zvláštní skutkovou podstatu odpovědnosti státu za škodu, která se řídí právě tímto zákonem, nikoliv zákonem č. 82/1998 Sb. či obecným předpisem. Zakládá přitom odpovědnost bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost) a na rozdíl od uvedeného zákona nevyžaduje, aby škoda byla vyvolána nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem. Tato speciální odpovědnost je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1. provedení krizového opatření, 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody. Stát se může odpovědnosti zprostit^[1], prokáže-li (důkazní břemeno leží na něm), že poškozený si způsobil škodu sám. Z dikce ustanovení § 36 odst. 1 je nepochybné, že odpovědnou osobou je stát...**

Proto má-li žalobce ve sporu dosáhnout úspěchu a domoci se zaplacení náhrady škody, je třeba určit **subjekt odpovědný za tuto škodu podle hmotněprávní normy**. Tou je ustanovení § 36 odst. 1 krizového zákona jednoznačně umožňující jen takový výklad, že vznikne-li fyzickým a právnickým osobám škoda v příčinné souvislosti s krizovým opatřením, **odpovídá za ni (rozuměj je povinen ji nahradit) stát, nikoliv orgán krizového řízení**. Smyslem ustanovení § 36 odst. 4 je pak určení orgánu státu, jehož prostřednictvím se náhrada škody poškozenému poskytne za předpokladu splnění všech podmínek odpovědnosti státu za škodu a **u nějž je třeba nárok mimosoudně (předběžně) uplatnit v zákonné prekluzivní lhůtě (§ 36 odst. 5)**.

Podle § 21a odst. 1 o.s.ř. za stát před soudem vystupuje a) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu, b) organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech.

Je-li ve sporu o náhradu škody pasivně věcně legitimovaným subjektem stát, který je v soukromoprávních vztazích právnickou osobou, svá procesní práva vykonává a procesní povinnosti plní v občanském soudním řízení prostřednictvím organizační složky, jak ji definuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, pokud není založena příslušnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových podle zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Za stát vystupuje v řízení ta organizační složka, která je k tomu podle zákona příslušná, což je povinen soud zjistit a jednat s ní, a to dokonce bez ohledu na to, jakou organizační složku označil žalobce v žalobě.

Zvláštním právním předpisem ve smyslu ustanovení § 21a odst. 1 písm. b) o.s.ř. je i zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, který upravuje okruh působnosti ústředních orgánů státní správy. Vzhledem k tomu, že obsahuje úpravu základní a obecnou, může být takovým zákonem i předpis jiný, zpravidla takový, jímž je blíže vymezena působnost jednotlivých orgánů státní správy, případně jímž je upraven v řízení uplatněný nárok. **Jestliže však krizový zákon nevymezuje organizační složku státu příslušnou za stát vystupovat v řízení o nároku podle tohoto právního předpisu, je třeba jednat s Ministerstvem vnitra v souladu s § 12 odst. 1 písm. m) zákona č. 2/1969 Sb., podle nějž toto ministerstvo je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. I závěr odvolacího soudu ohledně organizační složky státu povoláné vystupovat v řízení za stát je tedy v souladu se zákonem.“**

Počátek běhu šestiměsíční prekluzivní lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody

způsobené v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními

V rozsudku sp. zn. 25 Cdo 3798/2007, ze dne 22. 10. 2009 se Nejvyšší soud zabýval výkladem § 36 odst. 5 ZKŘ a dospěl k těmto závěrům: „Tato poměrně přísně formulovaná objektivní odpovědnost státu je spojena s povinností oprávněné osoby uplatnit nárok na náhradu škody nejprve u příslušného orgánu krizového řízení, a to v zákonem stanovené lhůtě, která má charakter prekluzivní, tj. jejím marným uplynutím dochází ze zákona k zániku nároku, k němuž musí soud přihlídnout z úřední povinnosti. Zákon zde kombinuje šestiměsíční a pětiletou dobu, v níž musí být nárok uplatněn, přičemž jejich vzájemný vztah je takový, že běží nezávisle na sobě a k zániku nároku dochází, jakmile jedna z nich uplyne. Šestiměsíční prekluzivní doba má subjektivní charakter, protože počátek jejího běhu se odvíjí od okamžiku, kdy poškozený získal vědomost o škodě, tj. kdy se prokazatelně dozvěděl, že na jeho úkor ke škodě došlo (nikoliv tedy jen o škodné události). To předpokládá, že se poškozený dozvěděl o tom, že mu vznikla majetková újma určitého druhu a rozsahu, kterou je možné objektivně vyjádřit v penězích (není třeba, aby znal rozsah škody přesně např. na základě odborného posudku) a důvodně uplatnit u soudu (vzhledem k obdobné konstrukci subjektivní promlčecí doby podle § 106 odst. 1 obč. zák. srov. rozsudek bývalého NS ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, publikovaný pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1975, obdobně stanovisko bývalého NS SSR ze dne 23. 11. 1983, č. j. Cpj 10/83, publikované pod č. 3 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1984, nebo rozsudek NS ČR ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 33 Odo 477/2001, publikovaný v Souboru rozhodnutí NS pod C 1168). **Jestliže pro daný případ výslovná dikce § 36 odst. 1 krizového zákona označuje za odpovědnou osobu stát, nelze přisvědčit dovolatelce, že šestiměsíční doba k uplatnění nároku je nepřiměřeně krátká a nedostačující k identifikaci odpovědného subjektu.**

Počátek běhu subjektivní doby nezávisí na tom, zda a kdy si poškozený opatří dostatek důkazů nebo kdy se vytvoří pro něj příznivější procesní situace k tomu, aby skutkové okolnosti, o nichž již má vědomost, mohl v soudním řízení prokázat (srov. např. rozsudek NS ČR z 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 210/2003, popř. usnesení NS ČR ze dne 30. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 871/2002, publikované v Souboru rozhodnutí NS pod C 2202), a nezávisí ani na průběhu či výsledku soudního sporu, který vede s pojišťovnou o výplatu pojistného plnění, jak dovozuje nesprávně žalobkyně. Výsledek takového sporu znamená pouze vědomost o tom, že nárok na pojistné plnění nenáleží, nikterak se však nepromítá (neposunuje ji na pozdější dobu) do vědomosti o tom, že a v jakém přibližně rozsahu poškozenému vznikla majetková újma. Ještě méně je pak důvodů k tomu, aby počátek běhu uvedené doby byl vázán k okamžiku uzavření dohody o narovnání s pojišťovnou, jak mylně dovozuje dovolatelka v dovolání. **Ani ve vztahu k vědomosti o vzniku škody nelze považovat prekluzivní dobu či její délku za protiústavní, neboť zákonná úprava podmínek, za kterých stát poskytuje odškodnění v souvislosti s krizovým řízením, nekoliduje s žádným ustanovením Ústavy České republiky či Listiny základních práv a svobod (ostatně ani sama dovolatelka neoznačuje konkrétní ustanovení, které tím má být porušeno), což konečně u srovnatelné úpravy prekluze nároku na náhradu škody na věci odložené či vnesené (§ 436 obč. zák.) dovedl i Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 9. 2000, sp. zn. IV. ÚS 218/99, publikovaném ve sv. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 125/2000.“**

Soudní poplatek v řízení o náhradu škody z krizového opatření

V usnesení ze dne 27. 5. 2016, sp. zn. 25 Cdo 1422/2016 Nejvyšší soud judikoval, že: „**Řízení o náhradu škody způsobené v příčinné souvislosti s krizovým opatřením podle § 36 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb. není osvobozeno od soudních poplatků.**“

Tento závěr obstál i v rámci ústavněprávního přezkumu, viz **usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2115/16 ze dne 20. 7. 2016**: „Soudy nepostupovaly v rozporu se zákonem o soudních poplatcích, pakliže stěžovatel uplatnil žalobou právo na náhradu škody, která však neměla být způsobena nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem, nýbrž měla nastat v příčinné souvislosti s krizovým opatřením podle zvláštní odpovědnosti státu předvídané ustanovením § 36 odst. 1 zákona č. [240/2000](#) Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. **K tomu je třeba poznamenat, že je zásadně na zákonodárci, která řízení z poplatkové povinnosti vyjme a která nikoli. Výčet těchto výjimek je vyčerpávající a nelze jej rozšiřovat či zužovat. Jinou otázkou je, zda by bylo či nebylo vhodné rozšířit seznam řízení osvobozených od poplatkové povinnosti o řízení vycházejících z výše citovaného zákonného ustanovení. Takové posouzení však Ústavnímu soudu s ohledem na jeho postavení a pravomoci nepřísluší.**“

Vztah zvláštní a obecné úpravy odpovědnosti státu za škodu za činnost orgánů krizového řízení

V rozsudku ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 28 Cdo 2519/2011 Nejvyšší soud připustil, že odpovědnost státu za činnost orgánů krizového řízení je možné (v určitých omezených případech) uplatňovat nejen podle krizového zákona, nýbrž i podle obecné úpravy.

Rozsah náhrady škody leasingového nájemce u finančního pronájmu (leasingu) při tzv. totální škodě

V **usnesení ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. III. ÚS 1141/19** se Ústavní soud vyjadřoval k adekvátnosti výše náhrady škody na podkladě sporu dle § 36 ZKŘ:

*„Právním závěrům obecných soudů rozumí Ústavní soud tak, že při rozhodování o náhradě škody, která měla vzniknout stěžovateli, byl určující obsah právních vztahů plynoucích z leasingové smlouvy. **Stěžovatelka v době vzniku tzv. totální škody nebyla vlastnící pásového nakladače a užívala jej jen jako leasingová nájemkyně. Nedošlo tedy ke zmenšení jejího majetku o hodnotu pásového nakladače v rozhodné době. Ze stejného důvodu jí nemohla vzniknout škoda ve výši aktuální ceny srovnatelného pásového nakladače, nabízeného na trhu, který by si musela pořídit s ohledem na to, že ten dosavadní již nemohla užívat, když ani doposud takovýto stroj nevlastnila.** Tyto právní závěry nejsou relativizovány ani skutečností, že v případě pokračování leasingu by se stěžovatelka mohla v budoucnu vlastnící poškozeného pásového nakladače stát. Za tímto účelem sice uzavřela leasingovou smlouvu, takovýto výsledek by nicméně vždy závisel na řadě budoucích skutečností, které vůbec nemusely nastat. **Zvláštní povaha leasingu, respektive práv a povinností jednotlivých stran leasingové smlouvy, se ale správně promítla do právního hodnocení věci v tom ohledu, že jednotlivé leasingové splátky nebylo možno hodnotit toliko jako nájemné, nýbrž jako "předplacení" kupní ceny pro případ, že by za stanovených podmínek došlo k prodeji předmětu leasingu leasingovému nájemci. Tyto splátky měly být v případě tzv. totální škody na předmětu leasingu adekvátně, s ohledem na hodnotu předmětné věci v rozhodné době, kompenzovány, k čemuž také došlo.**“*

Komentář k některým otázkám souvisejícím s uplatněním náhrady škody

V ustanovení § 36 ZKŘ je zakotven institut tzv. **objektivní odpovědnosti za škodu** [tj. odpovědnosti bez zřetele na zavinění, srov. § 2895[2] zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“)]. Na otázky náhrady škody, které nejsou upraveny krizovým zákonem, se použije obecná úprava uvedená v občanském zákoníku (§ 9 odst. 2 o. z.).

Zvláštní odpovědnost za škodu dle § 36 ZKŘ je založena na **současném splnění předpokladů**,

jimiž je 1. provedení krizového opatření (cvičení), 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi krizovým opatřením (cvičením) a vznikem škody. **Uvedené předpoklady odpovědnosti prokazuje poškozený.**

Této odpovědnosti se může **stát zprostit (liberovat)** jen tehdy, *pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám* (§ 36 odst. 1 ZKŘ; **soudím, že dané ustanovení zahrnuje také škodu vzniklou poškozenému náhodou, tedy nezaviněně, porušením prevenční či zakročovací povinnosti apod.**) a také tehdy, *zavinil-li poškozený vznik škodné události* (§ 36 odst. 6 ZKŘ). **Předmětná ustanovení je dle mého soudu třeba vykládat ve shodě s § 2918 o. z. [3]**

Náhrada věcné škody (tj. újmy na jmění - § 2894 odst. 1 o. z., čili nikoliv újmy na životě či zdraví) **se má poskytovat (§ 36 odst. 2 ZKŘ) podle právních předpisů platných v době vzniku škody. Pro posuzování předpokladů odpovědnosti za škodu z pohledu hmotného práva je tak patrně rozhodující okamžik vzniku škody a nikoliv okamžik provedení samotných krizových opatření (cvičení). Je otázkou do jaké míry, je taková úprava souladná s principem právní jistoty a zákazem retroaktivity - viz usnesení Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 5640/2017-127, ze dne 19. 3. 2018.**

Ust. § 36 ZKŘ odst. 1 stanoví, že **právo na náhradu škody mají právnické a fyzické osoby. Zákon okruh těchto osob nijak blíže neomezuje, tudíž může jít o osoby s různým statutem**, osoby soukromé, veřejné, zletilé, nezletilé, svéprávné, nesvéprávné, podnikatele, spotřebitele, občany ČR či cizince, zahraniční právnické osoby apod.

Odpovědným subjektem je (s ohledem na výše řečené) stát a to bez ohledu na to, který orgán krizového řízení nařídil (provedl) krizové opatření nebo cvičení, tj. stát zde odpovídá kupř. i za škodu způsobenou opatřeními orgánů obcí a krajů, neboť při výkonu působnosti jim svěřené krizovým zákonem se jedná o výkon státní správy v přenesené působnosti (§ 39a ZKŘ).

Základem odpovědnostního vztahu je podmínka, že **škoda byla způsobená v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle krizového zákona.**

Ve vztahu k otázce příčiny (krizové opatření, cvičení) a následku (vznik škody), tj. příčinné souvislosti, je možné vyjít z obecných judikатурních závěrů týkajících se institutu náhrady škody (srov. kupř. za všechny **rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3285/2015, ze dne 15. 8. 2017 [4]**). Chybí-li tento znak, stát za škodu poškozené osobě neodpovídá.

Další s podmínek odpovědnosti za škodu, které musí být splněny, je, aby **škoda byla způsobena krizovým opatřením a/nebo cvičením prováděným podle krizového zákona.**

Co se rozumí krizovým opatřením, stanoví § 2 písm. c) ZKŘ: „Pro účely tohoto zákona se rozumí krizovým opatřením organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob“.

Uvedená definice byla do krizového zákona zavedena novelou (zákonem č. [240/2000](#) Sb.) s tímto odůvodněním: **„pojem krizová opatření se vyskytuje v textu zákona několikrát, aniž je výslovně definován (např. § 3 rozhodnutí o stavu nebezpečí má obsahovat krizová opatření, § 5, § 18 - povinnost právnických a fyzických osob plnit stanovená krizová opatření, § 21, § 35 - finanční náhrada za krizová opatření, § 36 náhrada způsobené škody při provádění krizových opatření...).** **S ohledem na požadavky aplikační praxe byl tento pojem v rámci návrhu zákona definován.“**

Právní základ „cvičení“ vyplývá dle § 39 odst. 4 ZKŘ ze zákona č. [239/2000](#) Sb.,

o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Není sporu o tom, že krizová opatření přijatá vládou České republiky v souvislosti s bojem proti koronaviru (srov. zejména - nikoliv však výlučně - usnesení vlády České republiky ze dne 14. 3. 2020 č. 208 o přijetí krizového opatření a usnesení vlády České republiky ze dne 14. 3. 2020 č. 211 o přijetí krizového opatření), jsou krizovými opatřeními ve smyslu krizového zákona (stejně tak jako opatření přijatá jinými orgány krizového řízení, zejména ministerstvy) a lze tedy za škodu jimi způsobenou požadovat v případě splnění ostatních podmínek stanovených zákonem peněžní náhradu.

Krizový zákon přitom nevyžaduje, aby škoda byla vyvolána nezákonným či nesprávným krizovým opatřením (cvičením). To jinými slovy znamená, že stát odpovídá za škodu v intencích § 36 ZKŘ, i kdyby byla krizová opatření (cvičení) provedena v souladu se zákonem. Není ani rozhodné, že stát nemohl (z objektivních příčin) provést jiná vhodná opatření (zavinění na straně státu se totiž nezkoumá). Opatření (cvičení), která však nemají podklad v krizovém zákoně, se podle § 36 ZKŘ neodškodňují.

Poškozený může na podkladě § 36 ZKŘ uplatňovat **skutečnou škodu, ušlý zisk anebo oba tyto nároky zároveň, zákon totiž rozsah náhrady nijak neomezuje, a to ani co do druhu náhrady ani co do výše náhrady (§ 2952 o. z.)**. Je třeba přitom zdůraznit, že nárok na náhradu ušlého zisku i skutečné škody jsou samostatné nároky, na sobě nezávislé, oba mohou vzniknout z téže škodní události, existence skutečné škody není předpokladem vzniku ušlého zisku a to platí i naopak (viz kupř. **rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1233/2006, ze dne 28. 8. 2008**). Vedle škody na majetku, lze zřejmě požadovat také poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za újmu včetně újmy na životě a zdraví (srov. § 36 odst. 2 a 4 ZKŘ, kde se hovoří o „újmě“).

Z hlediska způsobu náhrady škody je nutné ust. § 36 odst. 4 ZKŘ považovat za *lex specialis* k § 2951 odst. 1 o. z. Škoda se proto hradí jen v penězích a nikoliv uvedením v předešlý stav.

Před případným uplatněním nároku na náhradu škody dle § 36 ZKŘ u civilního soudu je třeba nejprve písemně uplatnit nárok u příslušného orgánu krizového řízení, a to do 6 měsíců od doby, kdy se poškozený o škodě dozvěděl (subjektivní prekluzivní lhůta), nejdéle do 5 let od vzniku škody (objektivní prekluzivní lhůta), jinak právo zaniká (a to uplynutím té lhůty, která skončí dříve). V uvedeném případě jde o lhůty hmotněprávní, tudíž písemné uplatnění nároku musí v uvedených lhůtách dojít do sféry dispozice příslušného orgánu krizového řízení. V písemné žádosti je nutné skutkově vymezit jednotlivé předpoklady odpovědnosti za škodu (srov. sousloví „s uvedením důvodů“ užitě v § 36 odst. 5 ZKŘ). Žaloba podaná k soudu bez toho, aniž by žalobce (poškozený) mimosoudně uplatnil nárok na náhradu škody v prekluzivní lhůtě, nemůže být úspěšná.^[5]

Je sporné, který orgán krizového řízení je příslušný k přijetí žádosti o náhradu škody dle § 36 odst. 5 ZKŘ. S odkazem na závěry Nejvyššího soudu, které byly přijaty v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1649/2007, ze dne 17. 6. 2009: „Smyslem ustanovení § 36 odst. 4 je pak určení orgánu státu, jehož prostřednictvím se náhrada škody poškozenému poskytne za předpokladu splnění všech podmínek odpovědnosti státu za škodu a u nějž je třeba nárok mimosoudně (předběžně) uplatnit v zákonné prekluzivní lhůtě (§ 36 odst. 5).“, mám za tato, že § 36 odst. 5 ZKŘ je třeba vykládat ve spojení s § 36 odst. 4 ZKŘ a za tento příslušný orgán považovat, ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma. Tuto otázku, je podle mého soudu pak nutné posuzovat nezávisle na tom, který orgán státu je oprávněn zastupovat stát v řízení před soudem (tím by mělo být - podle judikatury Nejvyššího soudu - Ministerstvo vnitra). Z procesní opatrnosti lze poškozeným

doporučit uplatnit (při pochybách) písemně nárok u více orgánů krizového řízení, neboť hrozí, že v případě nesprávně vybraného subjektu může být § 36 odst. 5 ZKŘ vyložen tak, že nedošlo k řádnému uplatnění nároku u příslušného orgánu, důsledkem čehož pak může být prekluze (čili zánik) práva na náhradu škody.

Po uplatnění nároku na náhradu škody u příslušného orgánu krizového řízení v prekluzivních lhůtách běží poškozenému obecná promlčecí lhůta (3 let - subjektivní a 10 let objektivní, viz § 629 o. z.) k uplatnění tohoto nároku u civilního soudu (§ 628 o. z.).

Žalobce dle mého soudu může požadovat vedle náhrady škody také úroky z prodlení (k zesplatnění této pohledávky dochází přitom jejím uplatněním u příslušného orgánu krizového řízení, viz § 1958 odst. 2 o. z. a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 5099/2017, ze dne 2. 7. 2018 a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 4848/2016, ze dne 13. 12. 2017).

Ustanovení občanského zákona o běhu promlčecí lhůty platí obdobně i pro výše uvedené prekluzivní lhůty (§ 654 odst. 2 o. z. ve spojení s § 9 odst. 2 o. z.), srov. zejména § 651 o. z. „Promlčecí lhůta neběží po dobu, dokud trvá vyšší moc, která věřiteli v posledních šesti měsících promlčecí lhůty znemožnila právo uplatnit.“

Jak vyplývá ze shora citované judikatury, žalobce není v případě žaloby na náhradu škody podané v režimu § 36 ZKŘ ex lege osvobozen od soudních poplatků. Může však žádat o osvobození od soudních poplatků soud v intencích § 138 OSŘ.

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s [ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

[1] K neúspěšnému pokusu státu se zprostit odpovědnosti za škodu v režimu § 36 ZKŘ, srov. kupř. **usnesení Nejvyššího soudu sp. 25 Cdo 700/2016, ze dne 23. 8. 2016.**

[2] „Škůdce je povinen nahradit škodu bez ohledu na své zavinění v případech stanovených zvlášť zákonem.“

[3] „Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.“

[4] „Je-li příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), více, musí být jejich vztah ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. Právně relevantními příčinami tedy nemohou být kterékoli faktické příčiny, sebevícе vzdálené od škodního následku, nýbrž je třeba vyčlenit (izolovat) jen ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité škody (tzv. adekvátní příčinná souvislost).

Příčinná souvislost jako jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za škodu je tedy dána tehdy, je-li škoda podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti, respektive poznatků adekvátním následkem protiprávního úkonu či škodní události. Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti, je objektivní předvídatelnost škodního následku. Při úvaze o předvídatelnosti vzniku škody jde vždy o posouzení skutečností, jež jsou v době protiprávního jednání či škodní události do jisté míry potenciální a nahodilé.“

[5] Orgán krizového řízení však může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody. **Na přiznání náhrady škody v takovém případě však není právní nárok.**

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)